



Plan for lesing og skriving for Øyer kommune

2025-2028



Innholdsfortegnelse

<i>Innledning</i>	1
<i>Gjennomgående tiltak på alle trinn i alle fag</i>	2
<i>Begynneropplæring i lesing og skriving</i>	3
<i>Den andre lese/skrive opplæringen</i>	3
Valg av lesestoff	4
Mengdetrening	4
Språklig bevissthet	4
Tekst- og begrepsforståelse	4
Lek og les	4
Differensiering – tilpasset opplæring	5
Åpne og rike oppgaver	5
Kartlegging	5
<i>Lese- og skriveopplæring på mellomtrinnet og ungdomstrinnet</i>	5
Nyttig kompetanse på mellomtrinnet	5
Nyttige tiltak på mellomtrinnet	5
Nyttig kompetanse på ungdomstrinnet	6
Nyttige tiltak på ungdomstrinnet	6
<i>Kartleggingsplan</i>	7
Helsestasjon	7
Barnehage	7
Barneskole	8
Ungdomsskole	8
<i>Elever som ikke har den forventede progresjonen</i>	9
Hva gjør vi når bekymringen oppstår?	9
Hva gjør vi hvis vanskene vedvarer?	10
Henvvisning til PPT	10
<i>Tiltak for elever med spesifikke lese- og skrivevansker/dysleksi</i>	10
I klasserommet:	10
Direkte med eleven:	11
<i>Tiltak for elever med svake begreper, norsk som andrespråk, forståelsesvansker, utviklingsmessig språkforstyrrelse (DLD)</i>	11
Tilrettelegging i klasserommet:	11
Tiltak direkte med eleven:	12
<i>Lesekurs</i>	12
Innhold i lesekurset:	13
<i>Overgangen mellom barnehage og skole</i>	13

Innledning

Lesing og skriving er grunnleggende ferdigheter i alle fag:

«Å kunne lese er å skape mening fra tekst. Lesing gir innsikt i andres erfaringer, meninger, opplevelser og skaperkraft, uavhengig av tid og sted. Lesing av tekst på papir og digitalt er en forutsetning for livslang læring, og for å kunne delta aktivt i samfunnslivet på en kritisk og reflektert» måte. (udir.no)

«Å kunne skrive vil si å kunne ytre seg forståelig og på en hensiktsmessig måte om ulike emner og å kommunisere med andre. Skriving er også et redskap for å utvikle egne tanker og egen læring. For å kunne skrive forståelig og hensiktsmessig må ulike delferdigheter utvikles og samordnes. Dette innebærer å være i stand til å planlegge, utforme og bearbeide tekster som er tilpasset innholdet og formålet med skrivingen». (udir.no)

Det å være en funksjonell leser er viktig i dagens samfunn. Som lærer i Øyerskolen er man ansvarlig for lesing i sitt fag, og alle lærere har et felles ansvar for leseopplæringen. Det må jobbes med språk og begrepsforståelse i alle fag på alle trinn.

Denne leseplanen håper vi kan inspirere og gi lærere i Øyerskolen gode rammer for leseinnlæringen. Det er viktig at alle elevene i Øyer får de samme grunnrammene for innlæring, og at vi har en felles forståelse for hva en god leseinnlæring er, og hva vi kan gjøre når den forventede leseutviklingen stopper opp eller har en seinere utvikling enn vi forventer.

Leseplanen skal også gi foreldre til elever i Øyerskolen et innblikk i hvordan man jobber med lesing i kommunen. Denne planen favner fra 1. trinn, tom. 10 trinn.

Alle lærere i Øyerskolen har sittet sammen og jobbet med prinsipper for den gode lese- og skriveopplæringen, og gitt eksempler på praktiske opplegg som kan skape leselyst og skriveglede.

I etterkant jobbet alle med hvilke ferdigheter og kompetanse hver elev bør ha når de begynner på hvert trinn, og til slutt hvilken lese- og skrivekompetanse elever i Øyerskolen bør ta med seg inn i videregående opplæring. Resultatet er samlet i denne planen, sammen med kommunens rutiner for lesekartlegging, utredning og tiltak for barn med språk-, lese- og skrivevansker.

Øyer, november 2025

Ellen Tangen og Gunn Nybakken

PP-tjenesten



Gjennomgående tiltak på alle trinn i alle fag

Læreplanverket definerer fem grunnleggende ferdigheter: lesing, skriving, regning, muntlige ferdigheter og digitale ferdigheter

Utvikling av de grunnleggende ferdighetene har betydning gjennom hele opplæringsløpet. Det går for eksempel en sammenhengende linje fra den første lese- og skriveopplæringen til det å kunne lese avanserte faglige tekster.

I undervisningen må de grunnleggende ferdighetene ses både i sammenheng med hverandre og på tvers av fag. De grunnleggende ferdighetene hører hjemme i alle fag, men fagene spiller ulike roller i utviklingen av de forskjellige ferdighetene.

I Øyerskolen ønsker vi å skape leselyst og skriveglede på alle trinn, gjennom disse felles tiltakene:



Begynneropplæring i lesing og skriving

Både innhold og metoder som velges i begynneropplæringen i lesing skal være i tråd med prinsipper og verdier i LK 20, og støtte seg på nyere forskning på lese- og skriveopplæring. Innhold og metoder skal velges på bakgrunn av dette.

I Øyerskolen lar vi elevene lære å bli skoleelever ved skolestart, samtidig som vi fyller på med lesing og skriving gjennom lek og aktiviteter. Ingen elever skal bli stoppet i sin utvikling, men stimuleres ut ifra sitt ståsted. Det blir viktig å ha en god overgang fra barnehagen og få kunnskap om hva disse elevene har med seg i sekken når de begynner på skolen.

Øyerskolen har mål om tilpasset lese og skriveopplæring for den enkelte.

I Øyerskolen jobber vi systematisk innlæring av bokstaver. I prinsippet jobber vi med en rask progresjon, hvor man innfører to bokstaver i uka. Så er det uker hvor man legger inn pauser for repetisjon av de gjennomgåtte bokstavene.

Innlæringen må tilpasses i rytmen for den enkelte barnegruppe. Fordelen med å kjøre en rask bokstavinnlæring er at flere bokstaver blir tilgjengelig for elevene raskt, og dette igjen stimulerer lesing, skriving og tekstproduksjon.

Bokstavinnlæringen må skje i trygge og forutsigbare rammer, slik at elevene får en trygghet i rutinen.

I Øyerskolen innfører vi store og små bokstaver samtidig, og jobber med disse gjennom språkleker, stasjonsundervisning og legger til rette for leker som stimulerer til skriving på sitt nivå, som f.eks. skrive handlelister, resepter om man leker sykehuslek, huskelister osv.

Å bruke mindre tid på den første runden med bokstaver frigjøre tid til meningsfull og gjerne lekbasert skriving og lesing og gi bedre muligheter for tilpasset opplæring. Da er det også mulig å repetere bokstavene flere ganger i løpet av året, for de som trenger det.

Å introdusere elevene for bokstavene det første halvåret i første klasse endrer ikke kompetansemålet i læreplanen, som er at elevene skal kunne lese med sammenheng og forståelse etter 2. trinn.

Målet er å gi elevene tidlig tilgang til bokstavene, slik at de kan lese og skrive meningsfulle tekster mens de er i gang med å lære bokstavene - dette skjer samtidig, allerede fra det første halvåret.

Ved å gi elevene rike, engasjerende og meningsfulle skriveoppgaver og tilpassa tekster, gjerne iscenesatt gjennom lek, får elevene oppleve både mestring og utfordringer på sitt nivå.

Den andre lese/skrive opplæringen

Når den første leseopplæringen er gjennomført og eleven har lært bokstavene og kan trekke dem sammen, handler det om å få automatisert lesingen for å lære å bli teknisk gode lesere og skrivere. Automatisering krever mengdetrening, mange repetisjoner og mange sider lest. Derfor

vektlegger vi leselyst og elevens indre motivasjon i den andre leseopplæringen. Dette vil øke lesemengden, gi mer erfaring og øke leseforståelse.

Valg av lesestoff

Man lar elevene velge bøker selv ut ifra interesse, men veileder til riktig nivå på teksten. Å lese "en hel bok" er veldig motiverende, og krever at det finnes bøker også på de enkleste nivåene. Både skolebiblioteket og det lokale biblioteket brukes aktivt for å finne lesestoff. Å ha mange ulike bøker tilgjengelig i klasserommet stimulerer til leselyst. Kunstig intelligens kan brukes til å tilpasse en tekst til riktig lesenivå, og til å gi klassen samme tema å lese om, men på ulike nivåer. Faktatekster er ofte mer interessant. Høytlesing, lydbok og multimodale tekster gir god variasjon. Elevene trenger både å høre og se tekst for å styrke lesinga. Høytlesing for klassen kan styrke lytteforståelsen.

Mengdetrening

Å lese hjemme kan være et godt supplement til den totale mengdetreningen eleven trenger. Leselogg, der foreldre og barn signerer på daglig lesing, brukes en del. Innlesing av tekst på iPad er en fin måte å følge med på leseprogresjonen. «Lesekvart» kan være en måte å gjøre dette på. Det gjennomføres ved 15 minutters lesing i egen bok hver morgen. Repetert lesing kan gi trygghet og mestring.

Språklig bevissthet

Leke med språket, rim og regler, gjøre elevene bevisst på språket. Jobbe med lyder muntlig, klappe stavelser i ord. Arbeid med rytmen i språket gir bedre leserytme automatisk. Vitser og gåter er en inngang til språklig bevissthet.

Selv tidlig i leseutviklingen kan man jobbe noe med komplekse grafemer (konsonantforbindelser) som –ng, for å gjøre tekstlesingen lettere.

Tekst- og begrepsforståelse

Man må bruke tid på lesestrategier allerede tidlig i leseutviklingen. Bruke tid på å aktivere leseforståelse, skape nysgjerrighet rundt det som skal leses. Begrepsavklaringer er viktig før, underveis og etter lesing. Strategier kan modelleres av den voksne, og arbeides fram gjennom samtaler om innholdet i teksten.

Lek og les

For å få lyttet til elevens lesing hver uke, valgt ut motiverende bok sammen med eleven og overvåke progresjonen, brukes "Lek og les" som en metodikk. Klassen har lekestund som ledes av assistenter/studenter, mens faglærere leser 1:1 med elevene.

Differensiering – tilpasset opplæring

Mange trinn har stasjonsundervisning som en måte å drive tilpasset lesetrening i mindre grupper, på en inkluderende måte. Tilpassede tekster er helt nødvendig i denne fasen av leseopplæringen. Å bruke tid på å lese med den enkelte eleven og velge ut lesestoff sammen, er en viktig investering. Variasjon i lesestoffet og typen oppgaver skaper også motivasjon. Språkgrupper brukes rundt barn som trenger styrking av begreper og språk. Varierte aktiviteter som stafetter, skattejakt og rollespill skaper motivasjon.

Åpne og rike oppgaver

Skriveoppgaver kan gis med et felles tema eller en åpen oppgave som kan løses på mange ulike nivåer. Å skrive fra felles opplevelser som klassesaker og utedager gir elevene mulighet til å skrive fra egen erfaring, med det vokabularet og den skriveferdigheten de har. Appen Book Creator gir barna mulighet til å skape bøker selv. Man kan også lage egne tegneserier. "Skrivemoro" kalles det når barna øver blyantgrep og bokstavforming.

Kartlegging

Å lytte til elevens lesing gir mye informasjon. Ved lydopptak kan man følge med på om utviklingen har stagnert, eller om det er forbedring over tid. Carlstens leseprøve for 1.trinn oppleves ikke som nyttig, mens iMals kartlegging er motiverende for barna (gjennomføres 1:1).

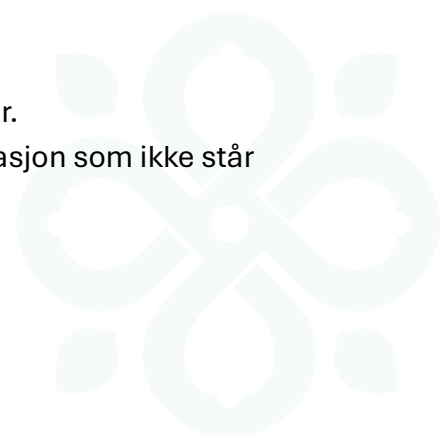
Lese- og skriveopplæring på mellomtrinnet og ungdomstrinnet

Nyttig kompetanse på mellomtrinnet

Elevene bør nå kunne lese en viss mengde tekst både på papir og skjerm, både fagtekster og skjønnlitterære tekster. De trenger utholdenhet og kondisjon i lesing, og å bli kjent med ulike strategier for å skape leseforståelse. Dette gjelder også for skriving og tekstproduksjon. Utover mellomtrinnet bør elevene være kjent med enkelte skrivestrategier og strukturer for tekstproduksjon.

Nyttige tiltak på mellomtrinnet

- Elevene trenger tilpasset lesestoff i alle fag for å skape mestringsfølelse, og relevant stoff som fanger elevene.
- Korte og faste økter med lesing er nyttig, som f.eks. lesekvart.
- Høytlesning og lydbokressurser er god differensiering.
- Arbeid med ordbilder og sammensatte ord.
- Arbeid med begreper og øve på å stoppe opp ved ord de ikke forstår.
- Øve på lesestrategier og gå dypere inn i tekstene for å finne informasjon som ikke står rett ut.



- Temauker med felles tema for hele skolen, og/eller nasjonale opplegg som “Bokslukerprisen”.
- Skriverammer som stillas for skrivning
- Elevpresentasjoner av lest bok både muntlig og skriftlig.
- Forberedelse til morgensamlinger hvor elevene selv bestemmer hva de vil vise.
- Arbeid med kildehenvisninger.

Nyttig kompetanse på ungdomstrinnet

Utover på ungdomstrinnet blir lesing og skrivning stadig mer fagspesifikk. Som en viktig del av lesing og skrivning i fagene, skal elevene tilegne seg kunnskap om hva som kjennetegner ulike typer tekster; innhold, form og formål jfr. Skrivesenterets *skrivetrekant* (fig.1). De skal, som nevnt innledningsvis, kunne lese, forstå, bruke, reflektere over og engasjere seg i innholdet i ulike tekster. I tillegg skal de kunne kommunisere skriftlig og skrive på en hensiktsmessig måte om ulike emner. For å øke sin lese- og skrivekompetanse trenger elevene å beherske studieteknikk, samt anvende ulike lese- og skrivestrategier for å forstå innholdet og formålet med ulike tekster de leser og skriver.

Fig1: Skrivetrekanten



I dagens komplekse samfunn med tilgang til mange digitale kilder og kunstig intelligens (KI), er det viktig at elevene utvikler kompetanse i å være kildekritiske.

Nyttige tiltak på ungdomstrinnet

- Jobbe med begrepsforståelse i alle fag.
- Lese tekster i ulike sjangere.
- Høytlesing felles er fortsatt viktig.
- Leselyst og leseutholdenhet. Elevene trenger å gjøre egne valg ved boklån, og det må settes av tid og ressurser for å legge til rette for at elevene skal få lest.
- Periodevis lese- og skrivekurs.
- Korte og faste økter med lesing er nyttig, f.eks. lesekvart.
- Velge og tilrettelegge tekster som oppleves relevante og meningsfulle.
- Temauker med felles tema for trinn, og/eller nasjonale opplegg som “Aksjon txt” og «Faktafyk».

- Lesing: Øve på bruk av studieteknikk og ulike lesestrategier med fokus på å avkode oppgaver, finne informasjon, forstå, tolke og reflektere rundt innholdet i ulike tekster. Eksempler på strategier kan være: førlesing, stille spørsmål, begrepsavklaring, skrive stikkord, tidslinje, venndiagram og kolonnenotat.
- Tekstproduksjon: Øve på ulike skrivestrategier: førskrivning, skrivning, bearbeiding/revisjon av tekst, tenkeskriving, tankekart, felles idémyldring, skriverammer og modellering.
- Jobbe med oppbygging av tekster, struktur, tekstbinding, språk og rettskriving.
- Presentasjon av tekster muntlig og skriftlig.
- Bruke KI og ulike kilder på en hensiktsmessig måte.
- Arbeide med kildekritikk og kildehenvisning.

Kartleggingsplan

Årshjul for kartlegging angir hvilke kartleggingsverktøy, og på hvilket aldersnivå en ønsker å gjennomføre felles kartlegging for alle barn/elever. Formålet med disse kartleggingene er å tilpasse opplæringen bedre til den enkelte elev og å fange opp barn/elever som viser forsinket utvikling eller henger etter faglig og/eller sosialt. Kartlegginga skal danne grunnlag for eventuelle tiltak. For å få en helhetlig oversikt over andre pålagte kartleggingsrutiner er de nasjonale kartleggingene og prøvene tatt med i oversikten.

I tillegg til disse kartleggingene står virksomhetene fritt til å bruke andre kartleggingsverktøy. For skole kan for eksempel Språk 6-16, Kartleggeren i norsk fra 5.-10.trinn og Carlsten i norsk være aktuelle. For barnehagene er TRAS et aktuelt verktøy. Dette kan brukes for eksempel i forbindelse med utarbeidelse av IOP og årsrapport.

Helsestasjon

Måned	Alder	Type test	Frist	Ansvar
Kontinuerlig	2 år	SATS 2 – screening av toåringers språk	Ved 2-årskontroll	Helsesøster
Kontinuerlig	4 år	Språk 4 - fireårskontroll	Ved 4-årskontroll	Helsesøster

Barnehage

Måned	Alder	Type test	Frist	Ansvar
August til januar	0 - 5 år	TRAS	Ved behov	Barnehagens ledelse

Barneskole

Måned	Trinn	Fag	Type test	Frist	Ansvar
Høst	3.trinn	Regning, lesing	Nasjonal kartleggingsprøve (obligatorisk)	Sentrale frister	Skolens ledelse
	4. og 6. trinn	Norsk	Dysmate screening	15. nov.	Skolens ledelse
	5. trinn	Engelsk Lesing Regning	Nasjonale prøver	Sentrale frister	Skolens ledelse
	1.trinn	Leseferdighet Regning	Nasjonal kartleggingsprøve frivillig	Sentrale frister	Skolens ledelse
	Alle trinn	Forsterket opplæring i norsk	UDIRS kartleggingsverktøy	Raskest mulig ved nyankomne, innen terminslutt 2.termin	

Ungdomsskole

Måned:	Trinn:	Fag:	Type test:	Frist	Ansvar
Høst	8. trinn	Lesing, regning og engelsk	Nasjonale prøver	Sentrale frister	Skolens ledelse
	9. trinn	Lesing og regning	Nasjonale prøver	Sentrale frister	Skolens ledelse
Mellom høstferie og jul	8. trinn	Norsk	Dysmate screening	Januar/februar	Skolens ledelse
Vår		Forsterket opplæring i norsk	UDIRS kartleggingsverktøy	Raskest mulig ved nyankomne, innen terminslutt 2.termin	

I tillegg kan skolen gjennomføre andre kartleggingsprøver ut ifra behov og hva de tenker er hensiktsmessig, f.eks. Carlstens rettskrivings- og leseprøve og/eller Kartleggeren.

Ved bekymring, kan følgende kartlegginger gjennomføres:

Vanskeområde	Type kartlegging	Ansvar
Lesing	Dysmate-oppfølgingstest	Ledelse, Dysmate-sertifiserte
Språkvansker	Språk 6-16	Ledelse, spesialpedagog
Språkvansker/fagvansker ved tospråklighet	TOSP på norsk og morsmål	Ledelse, lærere i FON

Elever som ikke har den forventede progresjonen

Gjelder:

Elever som skårer under bekymringsgrenser på kartlegginger, som stagnerer i leseutviklingen, eller der det er stor risiko for utvikling av lesevansker

Hva gjør vi når bekymringen oppstår?



- Når det oppstår bekymring for elevens lesing, drøfter lærer det først på teamet på skolen
- Samtale med foresatte om de ser de samme vanskene hjemme. Be om synssjekk hos optiker, og hørselstest hos helsesykepleier.
- Innledende kartlegging kan være å lytte på elevens lesing, vurdere resultater på Carlstens leseprøve og Kartleggern i norsk.
- Tiltak som prøves ut er enklere og mer tilpassede leselekser og annet egenarbeid, intensivt lesekurs, endre skriftstørrelse og font og være bevisst på å bruke visuell støtte.
- Ved fortsatt bekymring, gjennomføres lesekartleggingen Dysmate Screening og eventuelt oppfølgingstest.



Hva gjør vi hvis vanskene vedvarer?



- Elevens sak bør drøftes med PPTs kontaktperson i skolens ressursteam for tilpasning av tiltak og vurdering av vansker
- Tilpass tiltak videre:
 - Lær opp eleven i iPad som lese/skrive-hjelpemiddel. Vurder å skaffe fysisk tastatur. La eleven svare med talenotat, video eller diktering når skriving er for krevende.
 - Bruk lydfiler eleven kan lytte til når tekster blir for lange og vanskelige
 - Fortsett lese- og skrivetreningen parallelt
 - Husk: Alle elever har krav på tilpasninger uavhengig av diagnose

Henvisning til PPT

- Etter ressursteam og førhenvisningsmøte med foreldre og PPT kan det besluttes å henvise for å utrede dysleksi
- Henvisningskjema med pedagogisk rapport og kartleggingsresultater sendes til PPT av rektor
- PPT utreder i samarbeid med skole, foreldre og elev og konkluderer med vanskenes art, og skriver utredningsrapport med råd om målrettede tiltak

Tiltak for elever med spesifikke lese- og skrivevansker/dysleksi

I klasserommet:

- Bilder som støtte til undervisningen
- Tankekart som undervisningsmetode
- Lærer leser opp alt som står på tavla
- Konkrete oppgaver
- Arbeid med lesestrategier for hele klassen
- Tilgjengelig hodetelefoner for å kunne lytte til klassens tekster
- Nivåtilpassede grupper



Direkte med eleven:

- Korte leseøker hver dag med spesialpedagog
- Finne interessefeltene og tekster ut i fra disse
- Hjelpemidler på iPad
 - Fysisk tastatur og headset (skaffes av skolen)
 - Skriveforslag
 - Lydbokappen TIBI
 - Tale-til-tekst
 - Markere tekst og få lest opp
 - Tekst i objektivet – kamera på iPad skanner tekst slik at teksten kan markeres og leses opp
- Opplæring i skrivestøtteprogrammet Lingdys
- Noen elever drar mer nytte av PC enn iPad. Dette kan søkes fra Nav Hjelpemiddelsentralen, med vedlegg fra PPT.
- Eksamen: Opplesing av oppgavetekst, utvidet tid og bruk av skrivestøtte (rettskrivingsprogram, diktering)
- Nasjonale prøver: Opplesing av tekst
- Muntlige prøver for å få vist sin fulle kompetanse uten å bli hindret av skrivevanskene
- Tilpassede og nivådelte lekser
- Samarbeid med hjemmet

Tiltak for elever med svake begreper, norsk som andrespråk, forståelsesvansker, utviklingsmessig språkforstyrrelse (DLD)

Tilrettelegging i klasserommet:

- Visuell støtte: Bilde støtte og film
- Arbeid med begreper med alle elevene
- Oversetter (Google translate, på Powerpoint-presentasjoner)
- Snakk i korte, enkle setninger. Gi tid til å oppfatte hva du har sagt og formulere et svar.



Tiltak direkte med eleven:

- Begrepsinnlæring. Språkverksted, “grep om begreper” er noen arbeidsformer for dette. Se også Statped's hefte “Begrepslæring – en strukturert undervisningsmodell”
- Arbeid med uttale
- Forberedelsesundervisning i forkant av felles undervisning. Her gjennomgås kjernebegreper og ukjente begreper med eleven, som da lettere kan følge klassen når stoffet gjennomgås der.
- Arbeid med leseforståelse. Aktiver bakgrunnskunnskap og gjennomgå begreper i forkant av lesing. La eleven sette ord på sin egen forståelse etter lesing. Hvis dette er for krevende, la eleven bearbeide det i tegning, som rollespill eller som tegneserie.
- Bruk tekst med mye bildestøtte. Vis gjerne video av temaet først, før lesing.
- Tilpassede tekster språklig er viktigere enn avkodingsmessig. Sikre at eleven forstår kjernebegrepene i teksten. Lettlest-tekster kan fungere godt.
- Elever med DLD kan også ha rett på lydbøker via Tilrettelagt Bibliotek (tibi.no). De drar ofte nytte av å følge teksten med øynene mens de lytter.

Lesekurs

Med lesekurs menes intensiv lesetrening i 20-45 min, 4-5 økter per uke i 6-8 uker. Ideell størrelse er 2-5 elever per gruppe. Lesekurs kan organiseres på mange ulike måter:

- Når hele klassen har «lesekvart» i klasserommet, så kan elever med behov for intensiv trening tas ut i gruppe og ha kurs på samme tidspunkt
- Kurset kan kjøres på tvers av trinn (3.-4.trinn sammen og 5.-7.trinn sammen)
- Stasjonsundervisning: Legge inn teknisk avkodningstrening som stasjon i stasjonsundervisning for eleven i klassen som trenger det, f.eks. oppgaver med stavelsesdeling, bokstavjakt eller brikkestaving
- Lesekurs kan også gjennomføres på hele trinnet, inndelt i grupper etter nivå/behov
- Hvis lesekurs er vanskelig å gjennomføre, kan det kjøres som lekse med progresjon over tid.



Innhold i lesekurset:

- Elever med lesevansker trenger både å jobbe med tekstforståelse og teknisk avkoding og staving. Å bare «lese mer» vil ikke hjelpe, hvis ikke de lesetekniske ferdighetene (bokstavkunnskap, sammentrekning av lyder, lesing av grafemer, automatisert ordgjenkjenning) er på plass. Arbeid med fonembevissthet bør være en del av hver økt, spesielt hos de yngste.
- Helhetslesing er en god ramme for lesekurs, der man i hver økt arbeider både med bakgrunnskunnskap og forforståelse, lesing, teknisk detaljarbeid i avkoding, og til slutt med helhetsforståelsen av teksten.
- Valg av tekster: Motiverende tekst der elevene kan avkode og forstå minst 80% av ordene. De yngste kan trenge avsluttende tekster hver økt, på mellomtrinnet kan man spre en lengre bok over flere økter. Tekster knyttet til trinnets fagtemaer blir viktig på de høyere trinnene.
- Spill og lek: Lesing og skriving gjennom språkleker, stafetter, brettspill og leseapper skaper variasjon i øktene.

Se de manualbaserte lesekursene “På Sporet” (1.-2.trinn) og “Engasjer” (mellomtrinnet) hos Lesesenteret i Stavanger:

- [Engasjer - lesekurs for mellomtrinnet | Universitetet i Stavanger](#)
- [Manual: På sporet: ABC, les, skriv, forstå | Universitetet i Stavanger](#)

Overgangen mellom barnehage og skole

Øyer kommune har egne rutiner for overgang fra barnehage til skole/SFO (SETT INN LINK). Barnehagen har tradisjon på å ha et eget opplegg for den eldste aldersgruppen i barnehagen. Hver enkelt barnehage skal utarbeide og benytte seg av egne planer for innhold i 5-årsgruppene, men barnehagene ønsker i disse gruppene å ha fokus på følgende lese- og språkstimulerende aktiviteter:

- Generelt ha stort fokus på begrepslæring ved bevissthet hos de ansatte, samtaler og undring rundt ord og begreper i daglige situasjoner med barna i hverdagen. Det er også fint om barna kjenner igjen bokstaven/navnet sitt før skolestart.
- Benytte seg av språkleker for å fremme språklig bevissthet hos barna. Undring og lek med ord skaper interesse for språk. Lek med rim, rytme, lytteøvelser, klappe stavelser er viktige lekbaserte aktiviteter som øver barnet i å bli språklig bevisst. Høytlesning av bøker er

også svært viktig for barns språkutvikling.

- Bruke kartleggingsverktøy når de ansatte er usikre på barns språkutvikling og/eller sosiale samspill (TRAS og/eller Alle Med)

For barn med særskilte behov, er det egne rutiner for informasjonsoverføring og planlegging av overgangen mellom barnehage og skole

[rutiner-for-overgang-barnehage-skole-skolefritidsordning-2024.pdf](#)

I overgangen mellom barneskole og ungdomsskole er det rutiner for overføring av informasjon rundt alle elever, med foreldrenes samtykke. Det finnes egne rutiner rundt overføring av informasjon rundt barn med særskilte behov. I overgangen mellom ungdomstrinnet og videregående opplæring har elever og foreldre mulighet til å fylle ut et overgangsskjema for å overføre viktig informasjon.

